

Dějiny středověku II – seminář C (LS 2010)

Politické dějiny Evropy jako dějiny idejí (1200-1500)

Vedoucí semináře: PhDr. Petr Hlaváček, Ph.D.

Čas a místo konání: čtvrtek 12:20-14:00 (S12)

Seminář si klade za cíl seznámit studenty/studentky s politickými idejemi křesťanského Západu vrcholného a pozdního středověku (například v konfrontaci s islámem), též prostřednictvím prezentace a analýzy vybraných relevantních pramenů.

TÉMATICKÉ OKRUHY

1. Úvodní seminář – rozdělení úkolů/referátů (25. 2.)
2. Křesťanstvo jako geopolitická entita (4. 3.)
3. Svatá říše římská jako politický koncept (11. 3.)
4. Politické vzory středověku (Alexandr Veliký, Artuš, Karel Veliký) (18. 3.)
5. Rivalita papežství a císařství (25. 3.)
6. České imperiální myšlení posledních Přemyslovců (1. 4.)
7. Dantova „Božská komedie“ jako politický traktát (8. 4.)
8. Marsilius z Padovy a jeho „Defensor Pacis“ (15. 4.)
9. Petrarca a jeho politická korespondence (22. 4.)
10. Karel IV. a jeho „Vita Caroli“ (29. 4.)
11. Politické myšlení české reformace (6. 5.)
12. Mikuláš Kusánský a jeho svět (13. 5.)
13. Niccolò Machiavelli (20. 5.)
14. Generální kvodlibet & zhodnocení semináře (27. 5.)

TÉMATICKÉ OKRUHY – struktura

1. Úvodní seminář

- vysvětlení parametrů semináře
- stanovení úkolů
- zadání referátů

2. Křesťanstvo jako geopolitická entita

- pojmy „christianitas“ a „ecclesia“ v církevně-politickém kontextu
- teologicky zdůvodněná expanze křesťanstva
- „střet civilizací“ – křesťané a muslimové

Lectio: Marco Polo, Milion (1298/99)

Literatura:

BARBER, Malcolm: Noví rytíři. Dějiny templářského řádu, Praha 2006.

BRIDGE, Anthony: Křížové výpravy, Praha 1965.

RUNCIMAN, Steven: Pád Cařihradu, Praha 2003.

3. Svatá říše římská jako politický koncept

- *translatio imperii* jako politický koncept
- církevně-politická role Říše

Lectio: Bulla Aurea (1356)

Literatura:

RAPP, Francis: Svatá říše římská národa německého (Od Oty Velikého po Karla V.), Praha 2007.

SEIBT, Ferdinand: Karel IV. Císař v Evropě (1346-1378), Praha 1999.

4. Politické vzory středověku (Alexandr Veliký, Artuš, Karel Veliký)

- *středověk jako pokus o pokračování antiky*
- *alexandrovské motivy v politických představách středověku*
- *artušovská a karolinská látka v politické literatuře středověku*

Lectio: Prophetiae Merlini (kol. 1140)

Literatura:

SEIBT, Ferdinand: Karel IV. Císař v Evropě (1346-1378), Praha 1999.

(+ prezentace zahraniční literatury)

5. Rivalita papežství a císařství

- *politická role papežství na křesťanském Západě*
- *konflikt papežství a císařství*
- *dualita moci jako motor dynamiky Západu*

Lectio: Unam Sanctam (bula papeže Bonifáce VIII., 1302)

Literatura:

RAPP, Francis: Svatá říše římská národa německého (Od Oty Velikého po Karla V.), Praha 2007.

SCHATZ, Klaus: Dějiny papežského primátu, Brno 2002.

6. České imperiální myšlení posledních Přemyslovců

- *český král jako „nový Alexander Veliký“*
- *český král jako římský císař*
- *Čechy jako srdce středověké univerzální monarchie*

Lectio: Cantilena de rege Bohemiae (1278)

Literatura:

SEIBT, Ferdinand: Karel IV. Císař v Evropě (1346-1378), Praha 1999.

ŠMAHEL, František: Cesta Karla IV. do Francie, Praha 2006.

7. Dantova „Božská komedie“ jako politický traktát

- *Dantovy politické představy o reformě křesťanstva*
- *papežové a císařové v Dantově hodnocení*
- *česká témata v „Božské komedii“*

Lectio: Dante Alighieri, Božská komedie (kol. 1320)

Literatura:

KALISTA, Zdeněk: Karel IV. Jeho duchovní tvář, Praha 2007.

KALISTA, Zdeněk: Karel IV. a Itálie, Praha 2004.

8. Marsilius z Padovy a jeho „Defensor Pacis“

- *koncepce reformy křesťanstva kol. 1300*
- *františkáni jako kritici stavu křesťanstva*
- *Marsilius z Padovy a jeho pokus o církevně-politickou demontáž papežství*

Lectio: Marsilius z Padovy, Defensor Pacis (1324)

Literatura:

LAMBERT, Malcolm: Středověká hereze, Praha 2000.

RAPP, Francis: Církev a náboženský život Západu na sklonku středověku, Brno 1996.

9. Petrarca a jeho politická korespondence

- *antická tradice ve středověké reflexi*
- *Petrarca a jeho představa o obnově římského/italského impéria*
- *Petrarca a Karel IV.*

Lectio: Francesco Petrarca, Listy Karlu IV. (kol. 1350/70)

Literatura:

RAPP, Francis: Církev a náboženský život Západu na sklonku středověku, Brno 1996.
ŠMAHEL, František: Cesta Karla IV. do Francie, Praha 2006.

10. Karel IV. a jeho „Vita Caroli“

- *Karel IV. a jeho duchovní svět*
- *Karel IV. a literatura jeho doby*
- *Karel IV. a jeho literární tvorba*

Lectio: Karel IV., Vita Caroli (kol. 1340/50)

Literatura:

BLÁHOVÁ, Marie (ed.), Kroniky doby Karla IV., Praha 1987.

NECHUTOVÁ, Jana: Latinská literatura českého středověku do roku 1400, Praha 2000.

VIDMANOVÁ, Anežka: Laborintus. Latinská literatura středověkých Čech, Praha 1994.

11. Politické myšlení české reformace

- *politické představy reformních teologů*
- *poděbradský projekt integrace křesťanského Západu*
- *Petr Chelčický a jeho „politické“ myšlení*

Lectio: Petr Chelčický, Síť víry pravé (kol. 1450)

Literatura:

BOUBÍN, Jaroslav: Česká "národní" monarchie. K domácím zdrojům a evropskému

BOUBÍN, Jaroslav: Petr Chelčický – myslitel a reformátor, Praha 2005.

kontextu království Jiřího z Poděbrad, Praha 1992.

ŠMAHEL, František: Husitské Čechy. Struktury, procesy, ideje, Praha 2001.

12. Mikuláš Kusánský a jeho svět

- *církevně-politické názory Mikuláše Kusánského*
- *Kusánský jako teolog*
- *Kusánský a církevně-politická „česká otázka“*

Lectio: Mikuláš Kusánský, Na počátku bylo Slovo (kol. 1430)

Literatura:

FLOSS, Pavel – PATOČKA, Jan: Mikuláš Kusánský. Život a dílo renesančního filosofa, matematika a politika, Praha 2001.

13. Niccolò Machiavelli

- *Machiavelli – život a dílo*

Lectio: Niccolò Machiavelli, Vladař (1513/1532)

Literatura:

HIBBERT, Christopher: Vzestup a pád rodu Medici, Praha 1997.

MACHIARELLI, Niccolò: Úvahy o vládnutí a vojenství, Praha 2007.

14. Generální kvodlibet & zhodnocení semináře

- *vyučujícím řízená diskuse ke všem tématům probíraným v semináři*
- *debata nad problémy současné české a světové medievistiky*

Podmínky pro udělení zápočtu

- pravidelná aktivní přítomnost na semináři (maximálně 3 absence)
- prezentace referátu k zadanému tématu, resp. předložení seminární práce
- úspěšné absolvování alespoň dvou zápočtových testů (8. 4. 2010 a 20. 5. 2010)